

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING NUTQ
MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHDA XALQ MAQOLLARDAN
FOYDALANISH**

Yuldasheva Dilafruz Maxamadaliyevna, FarDU dotsenti

G'ofurova Robiyaxon Muhammadjon qizi, FarDU talabasi

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada bolalar poetik matnlarining xususiyatlari, bolalar xotirasida uzoq vaqt saqlanishi uchun mnemotexnikadan foydalanish jihatlari misollar yordamida tahlil etildi. Pedagogik loyihalash, mnemotexnika usullari pedagogik dizaynning tarkibiy qismi ekanligi, ular zamonaviy metodlar, xususan, fanga kirib kelgan yangi tarmoqlar mahsuli sifatida tadqiq etildi.*

***Аннотация:** В данной статье на примерах проанализированы особенности детских поэтических текстов, аспекты использования мнемотехники для длительного удержания в детской памяти. Педагогический дизайн, мнемонические методы являются составной частью педагогического дизайна, они исследуются как продукт современных методов, в частности, новых направлений, вошедших в науку.*

***Abstract:** In this article, the characteristics of children's poetic texts, aspects of using mnemonics for long-term retention in children's memory were analyzed using examples. Pedagogical design, mnemonic methods are a component of pedagogical design, they are researched as a product of modern methods, in particular, new branches that have entered the science.*

***Kalit soʻzlar:** poetik matn, pedagogik dizayn, mnemotexnik yoʻlakcha, badiiy tafakkur, ekspressivemotsionallik.*

***Ключевые слова:** поэтический текст, педагогический дизайн*

Bugungi zamonaviy pedagogika kattalarning bolalarga boʻlgan munosabatini sezilarli darajada oʻzgartirdi. Natijada bolaning rivojlanish darajasi butun taʼlim tizimida tarbiyachi ishining sifat koʻrsatkichiga aylandi. Kattalar

nafaqat maktabgacha yoshdagi bolaning bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishga e'tibor berishlari va uni ijtimoiy hayotga moslashtirishi, balki yechimlarini birgalikda izlash orqali o'qitishi, bolaga olamni idrok etishning me'yorlarini mustaqil ravishda o'zlashtirish imkoniyatini berishlari zarur.

Pedagogik dizayn – bu hamkorlikni ta'minlashning noyob vositasi, bolalar va kattalar birgalikda ijod qilishi, ta'limga shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni amalga oshirish usuli hisoblanadi. Ayni pedagogik dizaynda bola hayotning turli sohalariga oid yangi g'oyalar va tushunchalarni o'zlashtirish ko'nikmasiga ega bo'lib boradi. Masala yoki muammo oldida esankiramay, uning yechimini topishga turlicha yondashish pedagogik dizaynning asosiy maqsadidir.

Pedagogik dizayn atamasi 1960 yilda Robert Mils Ganbe (Principles of Instructional Design) va Robert Gleyzer (Psychology and Instructional Technology) tomonidan fanga kiritildi[1]. Ensiklopedik lug'atda dizayn (lotincha projectus - oldinga tashlangan) loyihani yaratish jarayoni sifatida izohlanadi, ya'ni prototip, taxmin qilingan yoki mumkin bo'lgan obyektning prototipi, haqiqiy mahsulotda o'ylab topilgan narsadan oldingi holat sifatida izohlanadi. XXI asr ta'lim paradigmasida dizayn madaniyati yangilik sifatida kirib kelmoqda. Ayniqsa maktagacha ta'limda chiroyli ko'rinish, tashqi josibadorlikka asoslangan dizayn faoliyati universal va sintetik faoliyat sifatida tavsiflanadi[2]. Texnokratik va gumanitar, tadqiqot va bashoratli, axborot-ta'lim va ijtimoiytransformatsion tamoyillar, pedagogik dizayn tamoyillari sifatida voqelangan. Adabiyotlarda pedagogik dizayn quyidagicha izohlanadi:

- amaliyotga yo'naltirilgan faoliyat, uning maqsadi amaliyotda mavjud bo'lmagan yangi ta'lim tizimlari va pedagogik faoliyat turlari; - ta'lim, ijtimoiy-pedagogik harakat, ta'lim tizimlari, pedagogik texnologiyalar va faoliyatdagi innovatsion g'oyalarning rasmiylashtirilgan majmualari sifatida tushuniladigan ta'lim loyihalarini ishlab chiqish va amalga oshirishga qaratilgan faoliyat sanaladi.

Pedagogik dizayn vositasida o'zbek bolalapiga xoc poetik matnlar badiiy diskursda ularning dunyoqarashiga mos tushuncha va tasavvurlarning gnostik

hissiyotga asoslanishi, turli yosh davrlarida xronologik yosh ko'rsatkichidan tashqari bolaning ichki olamida, ruhiyatida yuz beradigan kechinmalar bolalarda refleksiya faoliyatini yuzaga chiqarishi, matndagi intertekstuallik natijasida allyuziv nomlarning voqelanishi tadqiqotlarda o'rganilgan.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, pedagogik dizayn vositasida poetik matnlarni maktabgacha yoshdagi bolalarga o'rgatish samarali natija beradi. Chunki pedagogik dizayn asosida bolalarga poetik matnlarni o'rgatish, ularga sherlarni yod oldirish bolalarning xotirasini mustahkamlash bilan birga badiiy adabiyotga qiziqishni uyg'otadi.

ADABIYOTLAR

1. <https://www.ispring.ru/elearning-insights/chto-takoe-pedagogicheskiy-dizayn>
2. Yuldasheva D.M. Anthropocentris Approach To Shildren`S Speesh Study. Sestion 2: Linguistiss Theory, Applied Linguistiss. Sollestion Of Materials Of The International Online Sonferense. Www.Researsh-Support-Senter. Som 2020.92-95
4. Yuldasheva D.M. The Methods Of Speesh Development Of Presshool Shildren. Epra Internashinal Jurnal Of Multidissiplinary Researsh(Ijmr). Impast Fastor: 7.6.11.November.
5. ДМ Юлдашева, Д Асқарова, М Зоҳидова. Ўзбек болалар нутқига доир матнларда лакуна. Academic research in educational sciences 2 (2), 926-931.
6. ЮД Махамадалиевна. Использование зоонимов в колыбельной песне-«алла», как аспект этнолингвистики. Ulrich`s Periodicals Directory.
8. ДМ Юлдашева. Синтактик такрорларнинг бадий-эстетик имкониятлари Международный журнал ИСКУССТВО СЛОВА. 2019.5-son.
9. YD Maxamadaliyevna. Use of presidential names in uzbek children's texts. Gospodarka i Innowacje. 22, 68- 70.-
10. ДМ Юлдашева. Болалар фольклорида креол (уйғун) матннинг ифодаланиши. Молодой ученый, 607- 609.